

Vergaderjaar 2014–2015

33 915

Verslag van de Algemene Rekenkamer over 2013

Nr. 2

LIJST VAN VRAGEN EN ANTWOORDEN

Vastgesteld 12 november 2014

De commissie voor de Rijksuitgaven heeft een aantal vragen voorgelegd aan de Algemene Rekenkamer over het rapport van de Algemene Rekenkamer van 27 maart 2014 inzake het Verslag 2013 van de Algemene Rekenkamer (Kamerstuk 33 915, nr. 1).

De Algemene Rekenkamer heeft deze vragen beantwoord bij brief van 11 november 2014. Vragen en antwoorden zijn hierna afgedrukt.

De voorzitter van de commissie,
Harbers

De griffier van de commissie,
Groen

Vraag 1

Hoe beoordeelt de Algemene Rekenkamer de inzet van de regering om randvoorwaarden te creëren voor een beter aanbod en meer gebruik van open data?

In het *Trendrapport Open data* (Kamerstuk 32 802, nr. 7) dat de Algemene Rekenkamer op 27 maart 2014 publiceerde, geven wij de stand van zaken van dat moment weer. Het kabinet heeft verschillende stappen gezet. Tegelijkertijd constateert de Algemene Rekenkamer dat er nog geen volledig overzicht is van de beschikbare data binnen de overheid. Actieve openbaarmaking en het wegnemen van belemmeringen voor hergebruik zijn nodig om meer open data te kunnen aanbieden. Ter aanvulling verwijzen wij naar de brief van de Minister van BZK aan de Tweede Kamer van 16 september 2014 met een reactie op het *Trendrapport Open data* van de Algemene Rekenkamer (Kamerstuk 32 802, nr. 10).

Vraag 2

In hoeverre hebben gemeenten al een integraal beeld van gezinnen die hulp nodig hebben? En in hoeverre is de informatie nog gefragmenteerd over verschillende organisaties?

Voor de beantwoording van uw vraag verwijzen wij naar het kabinet en de VNG. De Algemene Rekenkamer heeft niet de bevoegdheid om onderzoek bij gemeenten te doen.

Vraag 3

Hoe heeft de regering gereageerd op het voorstel van de Algemene Rekenkamer om geaggregeerde data van gemeenten te gebruiken om de decentralisatie te evalueren en deze uitkomsten ook openbaar te maken voor burgers?

De Minister van BZK heeft uw Kamer op 7 juli 2014 geïnformeerd over de inrichting van de informatievoorziening voor het gedecentraliseerd sociaal domein (Kamerstuk 33 750 VII, nr. 67). Hierbij hanteert het kabinet het uitgangspunt dat informatie die door meerdere partijen wordt gebruikt slechts één keer wordt uitgevraagd. De Minister van BZK heeft nog niet bekend gemaakt of en zo ja op welke wijze de verkregen data openbaar wordt gemaakt. Wij wachten de verdere uitwerking van de plannen van de Minister van BZK en de VNG af.

Vraag 4

Hoe ziet de Algemene Rekenkamer de samenwerking tussen nationale rekenkamers en Europese rekenkamer voor zich?

De Algemene Rekenkamer is voorstander van samenwerking met andere nationale rekenkamers en de Europese Rekenkamer in het kader van de EU. In het Contactcomité van presidenten van de 28 nationale rekenkamers van de EU en de Europese rekenkamer wordt op verschillende onderwerpen al samengewerkt om de onafhankelijke externe controle en verantwoording met betrekking tot de EU te verbeteren. Er vinden met enige regelmaat lidstaatvergelijkende audits plaats (bijvoorbeeld naar structuurfondsen). Wij zijn van mening dat de nationale verklaring over het beheer en de besteding van EU-gelden, die Nederland sinds 2007 publiceert, een goed instrument is om op lidstaatniveau een goede verantwoording te bevorderen. We zijn voorstander van een taakverdeling tussen rekenkamers waarbij de nationale rekenkamers zich richten op de controle van het beheer en de besteding van EU-gelden in eigen land en de Europese Rekenkamer zich richt op de EU-instellingen, -organen en

-agentschappen. Een dergelijke taakverdeling zou ook kunnen worden toegepast bij de audit naar resultaten/performance van EU-gelden en -beleid.

Sinds eind 2013 overleggen de EU-instellingen (Europese Commissie, Europees parlement en de Raad van Europa) over hoe de bestaande vrijwillige nationale verantwoordingen beter op elkaar afgestemd kunnen worden zodat de EU er beter gebruik van kan maken.

Hiernaast heeft het Europees parlement in februari 2014 een resolutie aangenomen over de toekomstige rol van de Europese rekenkamer waarin wordt bepleit om meer samenwerking tussen de Europese rekenkamer en de nationale rekenkamers tot stand te brengen teneinde dubbele controles te vermijden.

Vraag 5

Welk percentage van de uitgaven die gemoeid zijn met de publiek gefinancierde zorg kan de Algemene Rekenkamer controleren?

Met ingang van 2015 bestaan de BKZ-uitgaven uit de zorguitgaven op grond van de Zorgverzekeringswet (Zvw) en – indien de Staten-Generaal daarmee instemmen- de Wet langdurige zorg (Wlz). Daarnaast staat een deel van de BKZ-uitgaven op de begroting van de Ministeries van VWS en het Gemeentefonds. Dit zijn o.a. uitgaven aan de zorgopleidingen en de uitgaven die via het Gemeentefonds lopen in het kader van de WMO en de Jeugdwet. Volgens de Begroting 2015 van het Ministerie van VWS omvat het brutoBKZ in totaal € 71,3 miljard. Hiervan is € 63,8 miljard premie-gefinancierd (Zvw € 44,4 miljard en Wlz € 19,5 miljard) en € 7,5 miljard begrotingsgefinancierd (VWS € 0,5 miljard en BZK € 7,1 miljard). Deze middelen behoren tot de publieke middelen omdat ze worden gefinancierd uit verplicht op te brengen premies en begrotingsgeld.

De Algemene Rekenkamer is bevoegd om onderzoek bij het Zorginstituut Nederland, het CIZ, het CAK en de NZa. Bij de uitvoerders van de Zorgverzekeringswet (de zorgverzekeraars) zijn de bevoegdheden, die artikel 91 van de CW de Algemene Rekenkamer verschaft, niet van toepassing op de wijze waarop de zorgverzekeraars de publieke middelen die zij op grond van de Zorgverzekeringswet ontvangen, besteden. De Algemene Rekenkamer heeft geen bevoegdheden om onderzoek te doen bij zorgaanbieders.

Vraag 6

Hoe controleert de Algemene Rekenkamer of uitgaven in de publiek gefinancierde zorg rechtmatig en doelmatig besteed wordt?

De mogelijkheden van de Algemene Rekenkamer om deze uitgaven te controleren zijn beperkt, de Algemene Rekenkamer heeft geen bevoegdheden bij zorgaanbieders. Dit heeft te maken met de bevoegdheden van de Algemene Rekenkamer zoals beschreven bij vraag 5.

De Algemene Rekenkamer doet onderzoek naar de vraag of de Minister van VWS haar verantwoordelijkheid voor het zorgstelsel goed invult. De Minister van VWS is verantwoordelijk voor het behartigen van drie publieke belangen: de kwaliteit, toegankelijkheid en betaalbaarheid. Dit is een systeemverantwoordelijkheid. Het stelsel van wetten, regels, beleidsinstrumenten en maatregelen dat de Minister hanteert, moet bijdragen aan het bevorderen van deze belangen. De Minister moet ervoor zorgen dat zij beschikt over actuele informatie over het functioneren van het stelsel, om tijdig te kunnen bijsturen als er ongewenste ontwikkelingen dreigen.

Wij kunnen onderzoek doen naar de wijze waarop de Minister deze verantwoordelijkheid invult en de werking van het stelsel. Zo besteden we

in ons onderzoek onder meer aandacht aan knelpunten in de financiering en/of verantwoording in de zorg. Dit hebben wij bijvoorbeeld gedaan in ons onderzoek Transparantie ziekenhuisuitgaven (Uitgavenbeheersing in de zorg deel II) van 28 oktober 2013 (Kamerstuk 33 060 nr. 6). Daarnaast verwachten wij in het vierde kwartaal een onderzoek naar Uitgavenbeheersing in de zorg III te publiceren en in 2015 een onderzoek naar de regionale verschillen in het zorggebruik AWBZ.

Vraag 7

Hoeveel van het aandelenkapitaal bezit de staat percentueel in de 36 staatsdeelnemingen afzonderlijk?

Het Ministerie van Financiën geeft hiervan in het *Jaarverslag beheer deelnemingen* jaarlijks een overzicht. De laatste versie verscheen in oktober 2013 (Bijlage bij Tweede Kamerstuk 28 165, nr. 165). De Algemene Rekenkamer voert momenteel een onderzoek uit naar staatsdeelnemingen, dit verschijnt naar verwachting eerste kwartaal 2015.

Vraag 8

Op pagina 20 en verder staan de uitgevoerde onderzoeken en de daarvoor ingezette capaciteit (aantal dagen). Op pagina 63 staat de kostprijs per dag in euro's, te weten € 968 per dag (2013). Kan hieruit geconcludeerd worden dat het onderzoek naar bijvoorbeeld de administratieve lasten van onderwijstijd in het mbo dan in totaal dus 340 dagen x € 968 = € 329.120 heeft gekost? Zo nee, wat zijn dan de kosten van de onderzoeken?

Het hierboven genoemde bedrag is correct. In de kostprijsberekening zijn alle directe en indirecte personele en materiële kosten van de Algemene Rekenkamer meegenomen.

Vraag 9

Op pagina 20 en verder staan de uitgevoerde onderzoeken. Is er ook inzicht in en een overzicht van de effecten die de onderzoeken hebben gehad c.q. wat er met de onderzoeken is gedaan?

Tot 2012 publiceerden wij zogenoemde «Terugblikonderzoeken» waarin wij terugblikten of onze aanbevelingen uit ons onderzoek werden overgenomen. Sinds 2013 monitort de Algemene Rekenkamer door middel van:

1. een jaarlijkse rapportage door alle ministeries over hun activiteiten en de geboekte vooruitgang op het niveau van afzonderlijke aanbevelingen. In 2014 zullen we rapporteren wij hierover in de brieven met aandachtspunten bij de begroting die wij voor de begrotingsbehandelingen jaarlijks in het najaar aan de Tweede Kamer sturen. Zie bijvoorbeeld onze brief met aandachtspunten bij de begroting 2015 Ministerie van Financiën van 19 september jongstleden (Kamerstuk 34 000 IX, nr. 4). Een volledig overzicht treft u aan op www.rekenkamer.nl/Publicaties/Opvolging_aanbevelingen;
2. vervolgonderzoeken waarin we inzicht geven in de mate waarin de door ons geconstateerde problemen zijn opgelost. Zo publiceerden wij bijvoorbeeld op 6 maart 2014 het rapport Bestrijden witwassen: stand van zaken 2013 (Kamerstuk 31 477, nr. 6), waarin wij onderzocht hebben of de bestrijding van witwassen is verbeterd sinds ons vorige onderzoek uit 2008. Andere voorbeelden van vervolgonderzoeken zijn het onderzoek Voortgang verbeteringen Immigratie- en Naturalisatiedienst van 14 november 2013 (Kamerstuk 30 240, nr. 21) en Aanpak van ICT door het Rijk 2012; Lessons learned van 28 maart 2013 (Kamerstuk 33 584, nr. 2).

Vraag 10

De Algemene Rekenkamer werkt met een flexibel werkprogramma. Tussentijdse producten uitbrengen kan als consequentie hebben dat lopende projecten meer capaciteit in dagen vergen. Kan dit verder worden uitgelegd? En ook: hoeveel meer capaciteit vergt het als er tussentijdse producten worden uitgebracht?

Wanneer extra onderzoeken worden toegevoegd, dan betekent dat soms dat lopende onderzoeken worden getemporiseerd. Dat kan ertoe leiden dat uiteindelijk extra onderzoeksactiviteiten worden verricht om recht te doen aan de actualiteit. Wanneer we tijdens een onderzoek extra ongeplande tussenproducten uitbrengen, zoals brieven, fact sheets of deelrapportages, dan is vaak meer capaciteit nodig om deze extra tussenproducten te maken en te presenteren. Zo hebben wij bij het onderzoek *Transparantie ziekenhuisuitgaven (Uitgavenbeheersing in de zorg deel II)* van 28 oktober 2013 (Kamerstuk 33 060 nr. 6) een achtergronddocument uitgebracht. Dit is altijd maatwerk: het is niet mogelijk om hiervoor een vaste indicator te geven.

Vraag 11

Op bladzijde 23 van het jaarverslag is een overzicht opgenomen van de oorspronkelijk in 2013 geplande onderzoeken die zijn doorgeschoven naar 2014. Kan er een overzicht gegeven worden van welke activiteiten en/of onderzoeken er in 2013 in het kader van het flexibele werkprogramma «extra» zijn gedaan, en die dus niet waren voorzien in het werkprogramma 2013?

Er zijn drie extra onderzoeken gedaan in 2013:

- Het verzoekonderzoek *Kunnen basisscholen passend onderwijs aan?* Dit onderzoek is uitgevoerd op verzoek van de Staatssecretaris van OCW op instigatie van de Eerste Kamer.
- Een onderzoek over de controle van de NAVO-uitgaven waarover is gerapporteerd in een brief aan de Tweede Kamer.
- Een onderzoek naar de begrotingen, waarover is gerapporteerd in dertien brieven met aandachtspunten bij de begrotingen van de ministeries.

Over de bevindingen van een aantal omvangrijkere geplande onderzoeken hebben we gerapporteerd in de dertien begrotingsbrieven. Het betreft: *Openingsbalans van de Nationale politie; Sociaal flankerend beleid 2009–2011; Strategische personeelsplanning; Decentralisatie; Waterveiligheidsprojecten en Marktbenadering door Rijkswaterstaat bij zandsuppleties.*

Vraag 12

Op welke manier is de bedrijfsvoering bij het Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (BZK) en bij het Ministerie van Veiligheid en Justitie (V&J) verslechterd?

Voor informatie over de bedrijfsvoering van deze en andere departementen verwijzen wij u naar www.rekenkamer.nl/ verantwoordingsonderzoek. Daar zijn zowel de ontwikkelingen van 2012 als van 2013 opgenomen.

Vraag 13

Hoe beoordeelt de Algemene Rekenkamer de aanpak van de regering om de bedrijfsvoering bij het Ministerie van BZK en bij het Ministerie van V&J te verbeteren?

Wij verwijzen u naar www.rekenkamer.nl/verantwoordingsonderzoek. Daar zijn zowel de ontwikkelingen van 2012 als van 2013 opgenomen. Wij zullen hierover opnieuw rapporteren op Verantwoordingsdag 2015.

Vraag 14

In paragraaf 4.6 is een kaart opgenomen van landen waar de Algemene Rekenkamer actief is in 2013. De landen die daar staan vermeld komen niet allemaal terug in de paragrafen daaraan voorafgaand. Wat zijn de activiteiten van de Algemene Rekenkamer in de genoemde landen? Wat zijn de effecten van de internationale activiteiten?

Wij zijn actief lid van de Eurosai, de Europese organisatie van rekenkamers, en Intosai, de internationale organisatie van rekenkamers, en leveren een bijdrage aan de ontwikkeling van professionele normen en standaarden in de rekenkamergemeenschap. Daarnaast leveren we een bijdrage aan de verbetering van het openbaar bestuur en de effectiviteit van rekenkamers en internationale organisaties. Dit doen wij in institutionele versterkingsprojecten en externe controleurschappen. Dit zijn wederkerige processen. Internationale activiteiten versterken ook ons eigen instituut. Ze dragen bij aan onze professionaliteit en aan de kennis en vaardigheden van de medewerkers.

Een overzicht van de grotere internationale projecten van de Algemene Rekenkamer is te vinden op http://www.rekenkamer.nl/Internationale_samenwerking/Projecten. Daarnaast vonden in 2013 verschillende kleinere internationale activiteiten plaats, die veelal verbonden zijn met deelname aan activiteiten in de Europese en internationale rekenkamergemeenschap:

land	activiteit
Azerbeidzjan	Deelname aan een congres van EUROSAI (European Organization of Supreme Audit Institutions, organisatie van Europese rekenkamers) en ARABOSAI (Arab Organization of Supreme Audit Institutions) in Baku, Azerbeidzjan.
België	Bijeenkomst van het EUROSAI bestuur. De Algemene Rekenkamer voorzitter is voorzitter geworden in 2014.
China	Deelname aan het congres van INTOSAI (internationale organisatie van rekenkamers), dat om de drie jaar wordt gehouden. Thema: rol van rekenkamers en hun bijdrage aan houdbare overheidsfinanciën.
Gambia	Bijgedragen aan een review van de kwaliteit van het rechtmatigheidsonderzoek van de rekenkamer van Gambia. Op basis van de aanbevelingen zal de rekenkamer van Gambia haar rechtmatigheidsonderzoek verder verbeteren.
Luxemburg	Bijgedragen aan een bijeenkomst over integriteit bij de Europese Rekenkamer, samen met de Noorse rekenkamer.
Malawi	Bijgedragen aan een review van de kwaliteit van het recht- en doelmatigheidsonderzoek van de rekenkamer van Malawi. Op basis van de aanbevelingen zal de rekenkamer van Malawi haar recht- en doelmatigheidsonderzoek verder verbeteren.
Mauritius	Bijeenkomst van AFROSAI-E, de organisatie van Engelssprekende Afrikaanse rekenkamers. De Algemene Rekenkamer is partner van de Engelssprekende regio in Afrika. Eén keer per jaar is er een bijeenkomst op bestuurlijk niveau. In 2013 is de bijeenkomst door de rekenkamer van Mauritius georganiseerd.
Mexico	Begeleiding van trainingen over integriteit bij de Mexicaanse rekenkamer. De Algemene Rekenkamer heeft het zogenoemde IntoSAINT instrument ontwikkeld waarmee rekenkamers integriteitsbeleid voor hun eigen organisatie kunnen ontwikkelen. Dat wordt nu wereldwijd door rekenkamers ingezet.
Noorwegen	Bijeenkomst van het INTOSAI Development Initiative (IDI)-bestuur. De Algemene Rekenkamer zit in het bestuur van IDI, dat gericht is op de versterking van rekenkamers in ontwikkelingslanden. Het bestuur komt één keer per jaar in Oslo bij elkaar.
Rusland	Deelname aan EUROSAI werkgroep over IT-audit.
Turkije	Bijeenkomst met collega's van de rekenkamers van Macedonië en Turkije t.b.v. een IntoSAINT moderator training. Met het zogenoemde IntoSAINT instrument kunnen rekenkamers integriteitsbeleid voor hun eigen organisatie ontwikkelen.

land	activiteit
Verenigd Koninkrijk	Deelname aan een bijeenkomst van INTOSAI in het kader van het ontwikkelen van een instrument, bedoeld om de prestaties van rekenkamers wereldwijd te meten en verbeteren (The Performance Measurement Framework).
Verenigde Staten	Bezoek in het kader van onderzoek naar Vervanging F-16.

Vraag 15

In 2013 zijn de tolerantiegrenzen voor de rechtmatigheid niet overschreden. Wat zijn de tolerantiegrenzen die zijn gehanteerd?

Voor de rapportering over de rechtmatigheid worden de Rijksbreed geldende toleranties gehanteerd zoals in de Rijksbegrotingsvoorschriften vastgelegd door de Minister van Financiën. Zie hiervoor www.rbv.minfin.nl/2014/voorschriften, pag. 267–269.

De tolerantiegrenzen voor de Rijksrekening bedragen 1%. Er is een aparte tolerantiegrens voor de totale uitgaven van het Rijk en een voor de totale ontvangsten.

Naast het niveau van de rijksrekening doet de Algemene Rekenkamer ook onderzoek op het niveau van onder andere afzonderlijke begrotingshoofdstukken, begrotingsartikelen, de saldibalans etc.

Vraag 16

In 2012 heeft de Algemene Rekenkamer besloten om een bijdrage te leveren aan het op orde brengen van de overheidsfinanciën door een inspanningsverplichting op zich te nemen (oplopende tot € 1,9 miljoen in 2018). Waarom is sprake van een inspanningsverplichting en niet van een resultaatverplichting? Daarnaast is er een nieuwe taakstelling opgenomen in de ontwerpbegroting 2014 die oploopt tot een bedrag van € 1,2 miljoen in 2018. Hoe gaat de Algemene Rekenkamer het resterende deel van de inspanningsverplichting (totaal nog € 1,1 miljoen) in 2014 en 2015 én de nieuwe taakstelling van € 1,2 miljoen tot 2018 invullen c.q. realiseren? En wat zijn de gevolgen en effecten van de bezuiniging?

Dat er sprake is van een inspanningsverplichting en geen resultaatverplichting is cruciaal gezien de onafhankelijke positie van de Algemene Rekenkamer. Het is niet de bedoeling dat de regering, c.q. de wetgever, als gecontroleerde de wettelijke controletaak kan inperken door taakstellingen op te leggen. Als Hoog College van Staat is de Algemene Rekenkamer onafhankelijk van de regering. De staatsrechtelijke positie van de Algemene Rekenkamer komt, net als bij de Eerste Kamer, de Tweede Kamer en de Raad van State ook tot uitdrukking in de beheersafspraken die tussen de Minister van BZK en de Algemene Rekenkamer zijn gemaakt. In deze afspraken is onder andere opgenomen dat de regering geen taakstellingen kan opleggen. Bij een blijvend verschil van mening wordt het meningsverschil expliciet inzichtelijk gemaakt in de begrotingstoelichting. Op deze wijze kan het parlement zich hierover uitspreken. Wij zijn -los van deze staatsrechtelijke discussie- overigens van mening dat ook de Algemene Rekenkamer een efficiëncyslag kan en moet maken. We hebben daarom ook een inspanningsverplichting op ons genomen om € 1,9 miljoen structureel te bezuinigen. We waken ervoor dat daarbij onze wettelijke controletaken niet in gevaar komen, door met name te bezuinigen op de ondersteuning, onze werkwijzen en management. Met de in gang gezette veranderingen op deze terreinen verwachten wij het restant van de lopende inspanningsverplichting van € 1,9 miljoen in de komende jaren te realiseren.

Over de nieuwe inspanningsverplichting van € 1,2 miljoen zijn wij nog in overleg met de Minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties.

Wij zijn van mening dat het op dit moment accepteren van een nieuwe inspanningsverplichting niet zal kunnen zonder aantasting van onze wettelijke controletaken.